advokatnævnet

DATO: 05.02.2025 **Sagsnr.2022-2402**

HØJESTERETS DOM
afsagt onsdag den 5. februar 2025

Sag BS-35382/2024-HJR

(2. afdeling)

Advokatnævnet
(advokat Martin Simonsen)

mod

[Advokatselskabet]
[advokat A]

Biintervenient til støtte for Advokatnævnet:
Advokatrådet
(advokat Ole Spiermann)

I tidligere instans er afsagt dom af Østre Landsrets 3. afdeling den 5. juli 2024 (BS-28276/2022-OLR).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Hanne Schmidt, Oliver Talevski, Jan Schans Christensen, Rikke Foersom og Søren Højgaard Mørup.

Påstande

Appellanten, Advokatnævnet, har påstået stadfæstelse af nævnets kendelse af 9. juni 2022 for så vidt angår indstævnte, [advokatselskabet].

[Advokatselskabet] har påstået stadfæstelse af landsrettens dom, subsidiært at Advokatnævnets kendelse af 9. juni 2022 ændres således, at [advokatselskabet] ikke tildeles nogen sanktion, mere subsidiært at [advokatselskabet] tildeles en irettesættelse.

Retsgrundlag

Retsplejelovens § 124 - § 124 g regulerer ejerskab af advokatvirksomheder. Bestemmelserne blev oprindeligt indsat som § 124 ved lov nr. 403 af 13. juni 1990. Af de almindelige bemærkninger til lovforslaget fremgår (Folketingstidende 1989-90, tillæg A, lovforslag nr. L 150, sp. 3853 ff.):

> ”*4. Advokatselskaber*
>
> …
>
> *4.3. Forslag om udøvelse af advokatvirksomhed i selskabsform*
>
> …
>
> b. Efter forslaget skal advokatvirksomhed kun kunne udøves i selskabsform under nogle særlige betingelser. Det søges således gennem regler om, hvem der kan besidde aktier eller anparter i et advokatselskab, og gennem regler om, hvem der kan være medlemmer af bestyrelse og direktion, sikret, at selskabet i samme omfang som en personligt drevet advokatvirksomhed vil være uafhængig af interesser, der er advokatvirksomheden uvedkommende, og som kan være stridende mod klientens interesser. Det tillægges således stor betydning, at advokatvirksomheder ikke på grund af finansieringen af virksomhedernes kapitalgrundlag kan domineres af interesser, der ville kunne svække den generelle tillid til advokaters uafhængighed…
>
> …
>
> Ved vurderingen af, om en juridisk person kan anses for at udøve advokatvirksomhed, vil det efter forslaget være afgørende, om de

> hensyn, der ligger bag de opstillede betingelser for etableringen af advokatselskaber, gør sig gældende i samme omfang for så vidt angår den virksomhed, som den pågældende juridiske person udøver. Det gælder navnlig behovet for at sikre advokatvirksomhedens uafhængighed. Det bemærkes i den forbindelse, at de rådsøgende til begrebet og titlen »advokat« traditionelt knytter en forventning om uafhængighed og dermed loyal varetagelse af klientens interesser."

Af de specielle bemærkninger til bestemmelsen fremgår (Folketingstidende 1989-90, tillæg A, lovforslag nr. L 150, sp. 3869 f.):

> "Bestemmelsen indeholder i stk. 3 en begrænsning af den kreds, der kan besidde aktier eller anparter i et advokatselskab. Baggrunden for disse regler er ønsket om at sikre, at det personlige tillidsforhold, der består mellem klient og advokat, og som hviler på den enkelte advokats uafhængighed og loyale varetagelse af klientens interesser, ikke afsvækkes som følge af, at advokaten virker i et advokatselskab.
>
> Efter bestemmelsen vil det således kun være bestallingshavende advokater, der aktivt driver advokatvirksomhed, som gennem ejerskab kan øve indflydelse på driften af et advokatselskab. Det er endvidere et krav, at aktionæren eller anpartshaveren gennem sin virksomhed er tilknyttet det pågældende advokatselskab enten direkte eller gennem virke i dets moder- eller datterselskab. Derudover er der mulighed for, at et advokatselskabs aktier eller anparter kan ejes af et andet advokatselskab.
>
> Begrænsningen i kredsen af de personer, der kan være medlem af bestyrelsen for et advokatselskab, jf. stk. 4, tilsigter ligeledes at varetage hensynet til selskabets uafhængighed af uvedkommende interesser. Disse begrænsninger medfører dog ingen ændring i forhold til selskabslovenes regler om medarbejderes adgang til at vælge bestyrelsesmedlemmer."

Bestemmelsen i § 124 blev ændret ved lov nr. 520 af 6. juni 2007. Ved lovændringen blev reglerne om ejerskab af advokatvirksomheder lempet, således at andre ansatte i et advokatselskab end advokater kan eje aktier eller anparter i selskabet. Sådanne ansatte må dog tilsammen alene eje under en tiendedel af aktierne eller anparterne i selskabet, ligesom de tilsammen alene må have under en tiendedel af stemmerne i selskabet. Af de almindelige bemærkninger til lovforslaget fremgår (Folketingstidende 2006-07, tillæg A, lovforslag nr. L 163, sp. 5451 ff.):

”*6. Ejerskabsforholdene i advokatvirksomheder*

…

6.2. *Advokatudvalgets overvejelser*

6.2.1. Reglerne i retsplejelovens § 124, stk. 1, 1. pkt., om, hvem der kan udøve advokatvirksomhed, tilsigter at tilgodese ønsket om, at rammerne for advokatens virksomhed sikrer uafhængighed af interesser, herunder fremmede investorers, der kan tænkes at påvirke rådgivningens uafhængighed. Advokatens loyalitet over for klienten skal sikres.

…

Gennem de senere år har der overfor ønsket om at opretholde uafhængigheden for advokater været fremsat ønske om at muliggøre mere forpligtende samarbejdsformer mellem advokater og andre typer af rådgivere. Endvidere er der opstået et ønske om at kunne drive advokatvirksomhed i holdingselskabs- eller kommanditaktieselskabsform.

…

6.2.2.

…

Udvalget kan ikke anbefale, at der åbnes op for passiv kapitalinvestering. Passiv kapitalinvestering kan have den fordel, at der tilføres virksomheden kapital ved de øvrige ejeres indskud af midler. Til gengæld består der en risiko for, at advokaternes uafhængighed bringes i fare, idet tredjemands interesse i at investere i advokatvirksomheden primært vil være af økonomisk karakter. Der kan således opstå risiko for en interessekonflikt mellem på den ene side den uafhængige rådgivning og på den anden side tredjemands interesse i, at advokatvirksomheden giver så stort et overskud som muligt.

Udvalget foreslår endvidere, at ændringen af reglerne om, hvem der kan være medejer af en advokatvirksomhed, begrænses til alene at angå kapitalselskaber.

Åbnes der mulighed for, at andre professioner end advokater kan eje dele af interessentskaber, der udøver advokatvirksomhed, gør tilsvarende overvejelser som vedrørende kapitalselskaber sig

gældende om fordele og ulemper.

…

6.3. *Justitsministeriets overvejelser*

Justitsministeriet finder ligesom udvalget, at retsplejelovens regler om ejerskab af advokatvirksomheder bør lempes i et vist omfang. Justitsministeriet er endvidere enig med udvalget i, at ændringen begrænses til at angå kapitalselskaber og ikke interessentskaber, og at der alene åbnes op for aktiv, men ikke passiv kapitalinvestering i virksomheden.

Herudover kan Justitsministeriet tilslutte sig udvalgets forslag om, at andre professioner end advokater tilsammen skal kunne eje op til under 10 pct. af et advokatselskabs aktier eller anparter. Der vil i den forbindelse blive indført et forbud mod forskellige aktieklasser samt begrænsninger i adgangen til i vedtægterne eller ved aktionæroverenskomst at fastsætte bestemmelser om indløsning.

Justitsministeriet er af den opfattelse, at den foreslåede lempelse af reglerne om ejerskab af advokatvirksomheder tilgodeser hensynet til advokaters uafhængighed af uvedkommende interesser ved, at den type virksomheder, som andre professioner end advokater kan være medejere af, og den type investeringer, som andre professioner kan foretage, er begrænset til kapitalselskaber og aktiv kapitalinvestering. Endvidere vil den bestemmende indflydelse i selskabet være hos advokaterne på grund af begrænsningerne i, hvor stor en del af aktierne eller anparterne i selskabet andre professioner end advokater kan eje, samt forbuddet mod forskellige aktieklasser og bestemmelser i vedtægterne mv. om indløsning."

Af de advokatetiske regler af 1. september 2022 fremgår af artikel 3 og 39:

"Artikel 3. Advokaten indtager i et retssamfund en særlig stilling. Stk. 2. Advokatens opgave er at fremme retfærdighed og modvirke uret.
Stk. 3. Advokaten skal aktivt varetage og forsvare sin klients rettigheder og friheder samt være klientens rådgiver.
Stk. 4. Advokaten skal i medfør af retsplejelovens § 126, under udøvelse af advokatvirksomhed udvise en adfærd, der stemmer med god advokatskik.
Stk. 5. Advokaten skal ved sin repræsentation af klienten iagttage fortrolighed samt bevare sin uafhængighed og integritet, herunder i

forhold til staten.
Stk. 6. Advokaten har juridiske og etiske forpligtelser over for klienten.
Stk. 7. Advokaten skal også under udførelsen af sine pligter for klienten udvise den nødvendige respekt over for personer og myndigheder, som advokaten har kontakt med på klientens vegne."

"Artikel 39. En advokat skal være uafhængig under udøvelse af sin virksomhed."

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstilling

Advokatnævnet har ved kendelse af 9. juni 2022 pålagt [advokatselskabet] samt tre advokater, der er eller har været deltagere i selskabet, bøder på 10.000 kr. hver for at have tilsidesat god advokatskik, jf. retsplejelovens § 126, stk. 1.

Advokatnævnets flertal lagde til grund, at [advokatselskabet] indgår i et aftalekompleks med en række juridiske enheder i [netværket], og at aftalekomplekset omfatter en sublicensaftale, som fastsætter vilkårene for [advokatselskabets] anvendelse af [advokatselskabets] navn og brand, en deltagelsesaftale, som forpligter [advokatselskabet] til at overholde [advokatselskabets] vilkår, herunder de til enhver tid gældende [advokatselskabets]-regulations, og en serviceaftale, som fastlægger rammerne for serviceydelser gennem [netværket] samt betalingen herfor. Flertallet bemærkede, at der for nogle af aftalerne i aftalekomplekset er gensidighed, hvorved indgåelse af en aftale er en forudsætning for en anden. Endvidere lagde flertallet til grund, at [advokatselskabet] i medfør af aftalekomplekset bl.a. har pligt til at dele oplysninger om navne på klienter og modparter, og at [advokatselskabet] i forbindelse med sagsoprettelse er underlagt [advokatselskabet] review.

Flertallet udtalte, at det følger af retsplejelovens § 126, stk. 1, at en advokat skal udvise en adfærd, der stemmer overens med god advokatskik. En advokat skal ved sin repræsentation af en klient og ved sin fremtræden iagttage fortrolighed samt bevare sin uafhængighed og integritet.

Flertallet fandt, at [advokatselskabet] og de tre advokater efter en vurdering af det samlede aftalekompleks reelt har bragt sig i et sådant forhold til [advokatselskabet], at der er risiko for, at de på trods af det formelle ejerskab

ikke lever op til kravene om fornøden uafhængighed og integritet.

Det kunne ifølge flertallet ikke føre til andet resultat, at det fremgår af aftalekomplekset, at den advokatregulatoriske regulering er præceptiv, herunder at [advokatselskabet] ikke er forpligtet af bestemmelser i aftalerne, hvis en bestemmelse måtte stride mod de danske advokatetiske regler.

På den baggrund fandt flertallet, at [advokatselskabet] og de tre advokater har tilsidesat god advokatskik, jf. retsplejelovens § 126, stk. 1.

[Advokatselskabet] har indbragt Advokatnævnets kendelse for domstolene, og sagen angår prøvelse af kendelsen for så vidt angår [advokatselskabet].

Domstolsprøvelsen

Efter retsplejelovens § 147 d, stk. 1, kan bl.a. et advokatselskab, der er blevet pålagt en disciplinær sanktion efter § 147 c, stk. 1, indbringe afgørelsen for retten, der kan stadfæste, ophæve eller ændre afgørelsen. Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen (Folketingstidende 1981-82, tillæg A, lovforslag nr. L 150, sp. 3806) bl.a., at domstolene kan foretage en udtømmende prøvelse med hensyn til, hvorvidt en advokat har tilsidesat en pligt, herunder handlet i strid med god advokatskik, jf. retsplejelovens § 126, stk. 1, 1. pkt.

Efter karakteren af den foreliggende sag finder Højesteret, at der må foretages en udtømmende prøvelse af Advokatnævnets afgørelse.

Retsplejelovens § 126 om god advokatskik

Ifølge retsplejelovens § 126, stk. 1, 1. pkt., skal en advokat udvise en adfærd, der stemmer med god advokatskik. Dette indebærer bl.a., at en advokat ved sin repræsentation af en klient og ved sin fremtræden skal iagttage fortrolighed samt bevare sin uafhængighed og integritet, jf. herved bl.a. artikel 3, stk. 5, og artikel 39 i de advokatetiske regler.

Højesteret bemærker, at kravet om uafhængighed i retsplejelovens § 126 må ses i sammenhæng med bl.a. bestemmelserne om udøvelse af advokatvirksomhed i selskabsform i lovens § 124 - § 124 g.

Det følger af retsplejelovens § 124, at advokatvirksomhed kun må udøves i enkeltmandsvirksomhed, i et fællesskab af advokater eller af et advokatselskab. Efter lovens § 124 c må aktier og anparter i advokatselskaber

kun ejes af andre advokatselskaber og advokater, idet andre ansatte i selskabet dog kan eje op mod en tiendedel af aktierne eller anparterne og have op mod en tiendedel af stemmerne i selskabet.

Bestemmelserne i § 124 og § 124 c er navnlig begrundet i hensynet til, at advokater skal være uafhængige af uvedkommende interesser. Det fremgår således af forarbejderne, at baggrunden for begrænsningen af den kreds, der kan besidde aktier eller anparter i et advokatselskab, er et ønske om at sikre, at det personlige tillidsforhold, der består mellem klient og advokat, og som hviler på den enkelte advokats uafhængighed og loyale varetagelse af klientens interesser, ikke afsvækkes som følge af, at advokaten virker i et advokatselskab (Folketingstidende 1989-90, tillæg A, lovforslag nr. L 150, sp. 3853 ff. og 3869 f.). Det fremgår endvidere, at forbuddet mod passiv kapitalinvestering bl.a. er begrundet i en risiko for, at advokaternes uafhængighed bringes i fare (Folketingstidende 2006-07, tillæg A, lovforslag nr. L 163, sp. 5451 ff.).

Højesteret finder efter det anførte, at en advokat eller et advokatselskab handler i strid med god advokatskik, jf. retsplejelovens § 126, stk. 1, hvis advokaten eller advokatselskabet indgår i et samarbejde med andre virksomheder på vilkår eller under omstændigheder, hvor der kan rejses rimeligt begrundet tvivl om, hvorvidt samarbejdet er foreneligt med de nævnte krav om iagttagelse af fortrolighed og bevarelse af uafhængighed og integritet.

Har [advokatselskabet] tilsidesat god advokatskik?

Ved bedømmelsen af, om samarbejdet mellem [advokatselskabet] og [netværket] rejser rimeligt begrundet tvivl om, hvorvidt [advokatselskabet] lever op til kravene om uafhængighed og integritet, må der foretages en samlet vurdering af hele det omfattende aftalekompleks.

Det er karakteristiske træk ved samarbejdet, at [advokatselskabet] i høj grad er integreret i [netværket], og at [advokatselskabet] i en række henseender er undergivet direktiver fra andre aktører i netværket. Efter en samlet vurdering finder Højesteret, at samarbejdet indebærer, at [advokatselskabet] har bundet sig så nært til netværket og i en sådan grad, herunder vedrørende driften af advokatvirksomheden, at der er rimeligt begrundet tvivl om, hvorvidt [advokatselskabet] lever op til kravene om uafhængighed og integritet.

Højesteret tiltræder herefter, at [advokatselskabet] har tilsidesat god advokatskik.

Højesteret har navnlig lagt vægt på, at [advokatselskabet] som led i samarbejdet har underlagt sig kvalitetsstandarder for de advokatydelser, som advokatfirmaet leverer, og at standarderne fastsættes og til enhver tid kan ændres af [aktør i

netværket], der har adgang til at føre kontrol med overholdelsen af standarderne og dermed kan kontrollere advokatarbejdet. Kontrollen kan i øvrigt foretages af personer, som ikke er underlagt tavshedspligt efter straffeloven eller tilsvarende regler af hensyn til advokatfirmaets klienter.

Højesteret har endvidere lagt vægt på de økonomiske konsekvenser for [advokatselskabet] i forbindelse med samarbejdets ophør, og den betydelige binding af [advokatselskabet] til [netværket], der følger heraf. Samarbejdet kan over for [advokatselskabet] bringes til ophør uden nogen begrundelse og uden varsel, hvorved [advokatselskabet] vil miste goodwill og omsætning. Hvis [advokatselskabet] vil udtræde af samarbejdet, skal selskabet som udgangspunkt betale en kompensation (bod) af en betydelig størrelse.

[Advokatselskabet] har taget konkrete forbehold over for nogle af vilkårene i aftalekomplekset med henvisning til de advokatetiske regler. Der er endvidere generelle forbehold i aftalekomplekset om, at [advokatselskabet] ikke er forpligtet af bestemmelser i aftalekomplekset, hvis bestemmelserne måtte stride mod de advokatetiske regler. Højesteret finder, at det er usikkert, hvad forbeholdene nærmere indebærer, og at de ikke ændrer den samlede vurdering, hvorefter samarbejdet ikke er foreneligt med kravene om uafhængighed og integritet.

Sanktionsfastsættelse

Det foreliggende spørgsmål om indholdet af god advokatskik er ikke udtrykkeligt reguleret i de advokatetiske regler og har hidtil været uafklaret i praksis. Højesteret finder derfor, at der ikke er tilstrækkeligt grundlag for at pålægge [advokatselskabet] en sanktion.

Konklusion og sagsomkostninger

Højesteret stadfæster Advokatnævnets kendelse for så vidt angår [advokatselskabet] med den ændring, at selskabet ikke pålægges en sanktion.

Efter sagens udfald finder Højesteret, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger for landsret og Højesteret til den anden part.

T H I K E N D E S F O R R E T :

Advokatnævnets kendelse af 9. juni 2022 stadfæstes for så vidt angår [advokatselskabet] med den ændring, at selskabet ikke pålægges en sanktion.

Ingen af parterne skal betale sagsomkostninger for landsret og Højesteret til den anden part.